

Referat af bestyrelsesmøde i Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

*Tirsdag den 9. april 2024, kl. 10-15, Fødevarestyrelsen, Stationsparken 31-33, 2600
Glostrup, Mødelokale E041*

Deltagere: Axel Kornerup Hansen (formand), Cathrine Juel Bundgaard, Birgitte Kousholt, Lotte Martoft, Terje Svingen, Erwin Roggen, Tom Bengtsen, Louise Stab Bryndum, Sofie Reumert Biering-Sørensen, Rikke Rosendal, Rasmus Normann Nielsen (ref.)
Afbud: Peter Bollen

Danmarks 3R-Center:

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt.

2. Diskussion af indkomne ideer til arbejdsplan

Bestyrelsen diskuterede de indkomne idéer til fremtidige arbejdsopgaver.

De besluttedes, at Danmarks 3R-Center skal fortsætte arbejdet med de sædvanlige driftsopgaver i overensstemmelse med centerets vision og mission under kategorierne: Vidensopsamling; Formidling; Forskningsstøtte; Internationalt samarbejde.

Derudover besluttedes det, at Danmarks 3R-Center skal designe et roadmap for 3R-centerets fremtidige arbejde. I den forbindelse etableredes en arbejdsgruppe, som skal påbegynde arbejdet og levere en skriftlig beskrivelse af, hvordan arbejdet med et roadmap kan gribes an. Arbejdsgruppens indledende arbejde skal danne grundlag for en mere dybdegående diskussion på næste bestyrelsesmøde (18. juni). Arbejdsgruppen består af Lotte Martoft, Erwin Roggen og Rasmus Normann Nielsen. Sidstnævnte tager kontakt til de to førstnævnte for at tage et indledende møde herom.

Bestyrelsen diskuterede også muligheden for at etablere et roadmap til virksomheder/universiteter, idet flere bestyrelsesmedlemmer påpegede, at mange virksomheder/universiteter – efter deres opfattelse – har svært ved at forholde sig til særligt Replacement. I den forbindelse påpegedes det, at virksomheden i første omgang

skal anbefales at have en 3R-strategi, som først dyrevelfærdsorganerne og siden hen forskere, dyrepassere mv. skal forholde sig til. Muligheden for at etablere et roadmap til virksomheder skal diskuteres på kommende bestyrelsesmøde.

I samme forbindelse diskuteredes muligheden for at formulere en udtalelse om, at virksomheder og universiteter bør have langt større fokus på dyrefri forskning i såkaldte core-faciliteter frem for at prioritere deres forsøgsdyrsfaciliteter.

Det besluttedes endvidere, at Danmarks 3R-Center skal bibeholde dets fokus på de forsøgsdyr, som udsættes for belastning i den højeste belastningskategori (betydelig belastning), hvorfor en arbejdsgruppe blev nedsat med henblik på - i første omgang - at forsøge at arrangere et møde med repræsentanter fra de forskergrupper, som anvender fisk i højeste belastningskategorifor at diskutere mulighederne for at forfine (Refinement) deres forsøg for at forbedre fiskenes vilkår. Arbejdsgruppen består af Axel Kornerup Hansen, Cathrine Juel Bundgaard og Louise Stab Bryndum. Sidstnævnte tager kontakt til de to førstnævnte for at tage et indledende møde herom.

Det diskuteredes endvidere, at Danmarks 3R-Center/Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer med fordel kan styrke interaktionen yderligere med Rådet for Dyreforsøg for at styrke de 3R'er i ansøgningerne og i vurderingen af heraf.

Det besluttedes også, at diskussionen af konkrete idéer til fremtidige arbejdsopgaver skal fortsættes på næste bestyrelsesmøde (18. juni) under følgende temaer: Roadmap for 3R-centeret; Roadmap til virksomheder/universiteter; Udtalelse om core-faciliteter; Fisk i højeste belastningskategori; Styrkelse af samarbejdet mellem Rådet for Dyreforsøg og Danmarks 3R-Center/Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer.

Bestyrelsen skal på det kommende bestyrelsesmøde (18. juni) byde ind med konkrete ideer og ønsker under disse punkter.

3. Forlængelse og øget økonomisk bevilling til 3R-Centeret

Tom Bengtsen indledte punktet med at skitsere de nuværende økonomiske betingelser for Danmarks 3R-Center. Idet LEO Pharma ikke længere støtter 3R-centeret økonomisk (pr. 1 januar 2024), giver det 3R-centeret nogle udfordringer i forhold til at igangsætte nye initiativer, hvorfor det er presserende at påbegynde en indsats for at opnå bedre økonomiske rammer.

Axel Kornerup Hansen præsenterede i den forbindelse nogle tanker om, hvordan et fremtidigt system for støtte kan skrues sammen, der tager hensyn til den enkelte NGO's eller virksomheds specifikke økonomiske forhold, ligesom størrelsesordenen på forsøgsdyrsbruget kan være en relevant parameter at kigge på i forbindelse med etableringen af et samarbejde. Axel pointerede, at det selvfølgelig er vigtigt at diskutere sådanne tanker med den nuværende gruppe af interessenter, hvilket Axel Kornerup Hansen og Tom Bengtsen vil gøre, når bestyrelsen har udarbejdet en handlingsplan og et budget for brug af en øget ekstern støtte.

Det besluttedes at fortsætte diskussionen om et fremtidigt støttesystem på det kommende bestyrelsesmøde (18. juni).

Det diskuteredes, at det selvfølgelig er vigtigt, at kunne fremvise en arbejdsplan for potentielle interessenter, som kan fungere som en form for salgsmateriale. Sekretariatet vil til næste bestyrelsesmøde fremstille et sådant materiale, som en diskussion kan tage sit udgangspunkt i.

4. New ERA (European Research Area) actions for the ERA-policy agenda 2025-2027

Sekretariatet har tidligere orienteret bestyrelsen om det arbejde der pågår på dette område, men da der har været to henvendelse omkring Danmarks position ift. det Hollandske forlag, tages dette op igen. 3R-centeret har modtaget en henvendelse fra både Dyrenes Beskyttelse samt Hollænderne bag forslaget, da der har været tvivl om Danmarks position.

Situationen er således, at Danmark fra starten af, har givet positiv tilbagemelding omkring forslaget, hvilket ikke har ændret sig. Dette er på trods af, at forslaget på nogle områder ikke ses som egnet til at foregå under et European Research Area. Desværre er situationen, at en lang række lande – herunder Tyskland, ikke bakker op om forslaget.

Det blev aftalt, at sekretariatet udarbejder et forslag til svar til både Dyrenes beskyttelse samt Hollænderne, som sendes forbi de relevante bestyrelsesmedlemmer (Axel Kornerup og Lotte Martoft).

5. Definitioner af NAM – og andre relevante begreber

Bestyrelsen havde på seneste bestyrelsesmøde diskuteret, at det er vigtigt, at der internt i

3R-centeret er konsensus om forskellige begreber, som benyttes i den del af forskningsverdenen, 3R-centeret beskæftiger sig med.

I den forbindelse havde Terje Svingen og Axel Kornerup Hansen skrevet et udkast til hvordan begreberne NAM, Animal Testing og Animal Research efter deres mening skal forstås.

Det besluttedes, at 3R-centerets forståelse af begreberne skal lægges på hjemmesiden.

6. Anvendelse af forsøgsdyr i udlandet/kontraktforskning

Cathrine Juel Bundgaard præsenterede arbejdsgruppens (Cathrine Juel Bundgaard, Lotte Martoft, Louise Stab Bryndum, Rasmus Normann Nielsen) udkast til en guide til at vurdere forsøgsdyrenes velfærd i forbindelse med et samarbejde med en ekstern partner.

Bestyrelsen ytrede stor tilfredshed med arbejdet og havde kun nogle enkelte rettelsesforslag. Det besluttedes, at rettelsesforslag og kommentarer sendes til sekretariatet (Rasmus Normann Nielsen), som retter guiden til. Deadline herfor er 1. maj, hvorefter guiden offentliggøres på hjemmesiden.

Det besluttedes i øvrigt at sekretariatet laver en pdf-version af guiden, som kan fungere som tjekliste i forbindelse med en vurdering af den mulige eksterne samarbejdspartner. Tjeklisten offentliggøres samtidig med guiden.

Det besluttedes, at guiden skal oversættes til engelsk og lægges på hjemmesiden.

Bestyrelsen diskuterede efterfølgende, hvordan 3R-centeret skal forsøge at promovere guiden. Sekretariatet vil i første omgang promovere guiden på vores to hjemmesider og via 3R-centerets nyhedsbrev, ligesom der skal reklameres for guiden på Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde.

7. Kriterier for vurdering af markedsplads-tiltag på DVO-årsmøde og af posters på 3R-symposium

Det besluttedes at lade mødedeltagerne til Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde stemme på de medbragte initiativer på markedspladsen, når vinderen af det bedste initiativ skal findes. Sekretariatet undersøger muligheden for en digital løsning hertil.

Bestyrelsen diskuterede desuden, at der skal nedskrives nogle enkle kriterier i forhold til, hvad bestyrelsen lægger vægt på, når vinderne af symposiets posterpriser skal findes. Bestyrelsen gav udtryk for, at ikke bare indhold og layout er vigtige kriterier, men at den mundtlige præsentation af posteren også kan influere på bedømmelsen. Sekretariatet skriver et udkast til kriterierne, så disse kan formidles ud til de deltagere, som ønsker at deltage i konkurrencen.

8. Program til 3R-symposiet

Sekretariatet kunne oplyse, at man havde påbegyndt arbejdet på at arrangere årets 3R-symposium, som afholdes i København (Radisson Blu, Amager) den 4.-5. november. I den forbindelse efterlyste sekretariatet idéer til indlægsholdere eller relevante emner.

Det besluttedes, at bestyrelsens medlemmer sender idéer til sekretariatet hurtigst muligt, så programmet hurtigst muligt kan finde sin form. 3R-centeret har gennem flere år haft succes med at prioritere gode oplægsholdere i formidlingsmæssig forstand til årets symposium, hvilket er et kriterium, som bestyrelsens medlemmer bedes holde for øje.

Sekretariatet udsender en reminder til bestyrelsen snarest.

9. Sekretariatet orienterer

a) Tom Bengtsen orienterer om aktuelle emner

Intet at bemærke.

b) Årsrapport 2024

Sekretariatet kunne fortælle, at årsrapporten var blevet oversat til engelsk og blevet lagt på hjemmesiden i lighed med den danske udgave.

Sekretariatet kunne desuden oplyse, at man havde sendt tre styk af den danske årsrapport ud til alle landets dyrevelfærdsorganer.

c) Forsøgsdyrenes dag den 24. april (KU, Frederiksberg)

Sekretariatet kunne fortælle, at programmet til Dyreforsøgstilsynets miniseminar på Forsøgsdyrenes Dag, som 3R-centerets sekretariat hjælper til med at planlægge, er blevet offentliggjort på deres hjemmeside, ligesom der var blevet åbnet for registrering.

Temaet for miniseminaret er ”forsøg med fisk i et klima under forandring” og man kan finde programmet her: [Miniseminar om forsøg med fisk i et klima under forandring](#)

Miniseminaret afholdes i forlængelse af et arrangement, som afholdes af DOSO med temaet ”Genredigerede dyr - hvordan har nye teknikker ændret brugen af forsøgsdyr?”. Du kan finde [programmet for DOSO’s arrangement her](#).

d) Dyrevelfærdsorganernes årsmøde den 4. juni (Lundbeck, Valby)

Sekretariatet kunne fortælle, at [programmet for Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde er blevet offentliggjort på udvalgets hjemmeside](#).

Der vil blive åbnet for registrering til arrangementet snarest.

Sekretariatet vil i den kommende tid promovere arrangementet og gøre en indsats for at alle dyrevelfærdsorganer medbringer et initiativ til markedspladsen.

e) Møde for de nationale komitéer 2024 den 1.-2. oktober 2024 (KU, Panum)

Sekretariatet kunne oplyse, at man var gået i gang med planlægningen af arrangementet. Arrangementet planlægges af sekretariatet med sparring fra repræsentanter fra de nationale udvalg fra Holland og Tyskland.

Bestyrelsen vil blive informeret nærmere om arrangementet ved et kommende bestyrelsesmøde.

f) 3R-prisen

Sekretariatet åbner for nomineringer den 1. juni på hjemmesiden, hvor folk kan nominere sig selv eller en kollega til 3R-prisen 2024. Bestyrelsen skal på bestyrelsesmødet den 29. august beslutte, hvem der skal tildeles prisen, som vil blive overrakt på årets 3R-symposium 4.-5. november.

g) Nationale og internationale møder

Kommende møder/arrangementer med relevans for 3R-centeret/Udvalget

- i. NAMs network møde, London den 30. april (Louise Stab Bryndum deltager, såfremt der er plads)
- ii. The 3R Länd Conference, Tyskland den 21.-23. maj. (Organoids, Organ-on-Chip, and In Silico Models in biomedical and pharmaceutical research, a new era of experimentation.) Link: <https://www.the3rs.uni-tuebingen.de/en/the-3r-laend-conference> (Louise Stab Bryndum deltager)
- iii. Naturmødet, Hirtshals, Danmark den 22.-25. maj (Rasmus Normann Nielsen deltager)
- iv. 1st Joint International Symposium of Wuerzburg Initiative Würzburg, Tyskland den 5.-7. juni (Tom Bengtsen og Rasmus Normann Nielsen deltager)
- v. NCR3's 20 års jubilæumsarrangement, London den 24. Juni (Tom Bengtsen og Rasmus Normann Nielsen deltager)
- vi. EUSAAT, Østrig den 18.-20. september (Rasmus Normann Nielsen, Sofie Reumert Biering-Sørensen, Louise Stab Bryndum og Tom Bengtsen forventes at deltage) Link: <https://eusaat.eu/eusaat-congress/24th-edition/congress-2024/>

Se i øvrigt: <https://norecopa.no/meetings/webinars-and-meetings-calendar>

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer:

10. Forslag til nye udtalelser/vejledninger

Sekretariatet havde foreslået, at Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer formulerer en udtalelse om, at man har en forventning om, at danske virksomheder/organisationer/universiteter stiller nogle krav til dyrevelfærden hos potentielle udenlandske samarbejdspartnere. Det besluttedes, at en sådan udtalelse skal diskuteres på et fremtidigt bestyrelsesmøde og skal prioriteres i forbindelse med vores arbejde ift. vores nye anbefalinger om emnet.

Det diskuteredes endvidere, at det er vigtigt, at personer, der beskæftiger sig med forsøgsdyr, skal holde deres forsøgsdyrskundskaber ved lige. Det besluttedes, at vi indledningsvis skal finde ud af, hvordan EU forholder sig til denne sag.

Det besluttedes endvidere, at Axel Kornerup Hansen spørger Klas Abelson fra KU herom, idet han muligvis har relevant information. En udtalelse fra udvalget om at vedligeholde

sine kompetencer på området er derfor i første omgang sat på pause.

11. DVO- styregruppe

Sekretariatet informerede om DVO-styregruppen – herunder DVO-styregruppens formål - idet flere af bestyrelsens/udvalgte medlemmer er nye i udvalgsarbejdet og derfor ikke havde et indgående kendskab hertil.

Den oprindelige tanke med styregruppen var, at den skulle være en platform, hvorfra repræsentanter fra landets dyrevelfærdsorganer havde adgang til repræsentanter fra henholdsvis Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer og Dyreforsøgstilsynet, så de fik mulighed for at informere om eventuelle problematikker på forsøgsdyrsområdet, hvilke man herefter kunne beskæftige sig med på Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde.

Styregruppen har derfor altid haft mulighed for at påvirke indholdet af DVO-årsmødet. Sekretariatet i henholdsvis Dyreforsøgstilsynet og udvalget har stået for planlægningen af arrangementet.

Det besluttedes, at styregruppens formål skal diskuteres på et kommende bestyrelsesmøde.

12. Kontaktpersoner til EU vedr. CPD (continuing professional development)

DK er blevet bedt af Susanna Louhimies (EU-kommissionen, DG ENV) om kontaktpersoner til følgende opgave:

- *To review the draft EU CPD Framework,*
 - *the primary contact at national level responsible for CPD in the field laboratory animal science (Danmarks myndighedsrepræsentant bliver **Katrine Svendsen fra Dyreforsøgstilsynet**)*
 - *any other contacts (stakeholder organisations, training platforms/bodies) that could provide relevant input to review the first draft – **Bestyrelsen skal vælge én eller flere personer til denne rolle***

EU Kommissionen har igennem de seneste år været i gang med en omfattende revision af deres ramme for træning, uddannelse og forsat professionel udvikling for personer, der på alle niveauer er involveret i dyreforsøg.

I løbet af 1. halvdel af 2024 udsender Kommissionen løbende hhv. opdaterede eller nye vejledninger og undervisningsmoduler, som de beder medlemslandene kommentere. Til at deltage i dette arbejde beder Kommissionen om en primær ansvarlig fra hvert lands kompetente myndighed samt en eller flere personer fra universiteter eller andre instanser,

som er involveret i uddannelse og træning på forsøgsdyrsområdet.

Sekretariatet oplyste, at Katrine Svendsen fra Dyreforsøgstilsynet er valgt som myndighedsansvarlig. Det blev besluttet, at Axel Kornerup vil undersøge om Klaes Abelson fra KU SUND vil indgå i arbejdet med at vurdere de nye moduler og vejledninger fra Kommissionen. Sekretariatet vil desuden undersøge, hvilket omfang dette arbejde vil have.

13. Eventuelt

Intet at bemærke.